

บทที่ 4

การวิเคราะห์บทบาทการเมือง “กลุ่มปากน้ำ”

การวิเคราะห์และศึกษาบทบาทการเมืองของ “กลุ่มปากน้ำ” ของวัฒนา มุ่งศึกษา ขณะที่ดำรงสถานะเป็นกลุ่มทางการเมืองอยู่ในพรรคประชากรไทย เพื่อจะศึกษาถึงบทบาทที่แท้จริงว่าได้ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะใด เนื่องจากการเมืองในระบอบประชาธิปไตย กลุ่มการเมืองถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่งในทางการเมือง เป็นการรวมตัวของประชาชนเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ที่ประชาชนเดือดร้อน หรือ เรียกร้องการมีบทบาทส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่พึงประสงค์ การเรียกร้องดังกล่าวจะมีน้ำหนักหรือไม่มีผลเลยถ้าต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างเรียกร้อง ฉะนั้นประชาชนที่มีความต้องการมีความคิดเห็นหรือมีผลประโยชน์ที่เหมือน ๆ กันมารวมตัวกันให้มีจำนวนมากพอที่จะทำให้เกิดพลังแล้วเรียกร้องต่อรัฐ จะทำให้เกิดผลได้รับการตอบสนองจากรัฐมากกว่า ยิ่งการรวมกลุ่มมีขนาดใหญ่มากเท่าไรย่อมก่อให้เกิดพลังในการเรียกร้องมากยิ่งขึ้นเท่านั้น เราเรียกการรวมตัวของประชาชน เพื่อต่อสู้ /เรียกร้องผลประโยชน์ หรือสิทธิทางการเมืองเช่นนี้ว่ากลุ่มเฉพาะ หรือ กลุ่มแตกแยก หรือฝักฝ่าย หรือกลุ่มทางการเมือง การศึกษานี้ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มทางการเมือง เนื่องจากกลุ่มเหล่านี้จะเป็นรากฐานที่สำคัญในการสนับสนุนให้เกิดระบบพรรคการเมืองที่เข้มแข็งและมีความรับผิดชอบต่อประชาชนมากขึ้น

ความสำคัญอีกประการหนึ่งของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ คือ เป็นเครื่องสนับสนุนพรรคการเมืองหลายทางเช่น การให้คำปรึกษา หรือ ความรู้ ทางวิชาการสมัยใหม่ ความรู้ทางวิชาการเฉพาะเรื่องในกลุ่มเหล่านี้มีความชำนาญและเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ให้การสนับสนุนในด้านทรัพยากรในการดำเนินกิจการทางการเมืองในด้านต่างๆ นอกจากนี้การแข่งขันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์หรือความคิดเห็นในอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสำนึกทางการเมือง และสร้างทางเลือกให้เกิดขึ้นมากมายหลายประการ อันจะเป็นหนทางที่ให้ประชาชนใช้วิจารณญาณของตนอย่างกว้างขวาง

ทำให้เกิดการตัดสินใจปัญหาหรือข้อขัดแย้งต่าง ๆ ตั้งอยู่บนเหตุผลและข้อมูลที่สมบูรณ์ นี้คือความสำคัญของกลุ่มการเมือง

ฉะนั้นการศึกษาบทบาทการเมืองของกลุ่มการเมือง “กลุ่มปากน้ำ” จะชี้ชัดได้ว่ากลุ่มปากน้ำได้แสดงบทบาทการเมืองถึงความสำคัญของกลุ่มการเมืองตามแนวทางข้างต้นมากน้อยได้เพียงใด

ข้อพิจารณาในการวิเคราะห์ศึกษาบทบาท “กลุ่มปากน้ำ” จะทำการศึกษาตามประเด็นต่อไปนี้

บทบาทกลุ่มปากน้ำในฐานะเป็น “โครงสร้างของกลุ่มทางการเมือง” กลุ่มหนึ่งของพรรคประชากรไทย

บทบาทของกลุ่มปากน้ำในการแสดงบทบาทของการสร้างและดำรงรักษาไว้ซึ่งระบบอุปถัมภ์

บทบาทกลุ่มปากน้ำที่มุ่งเน้นหน้าที่ด้านอำนาจบริหารหรือในฝ่ายรัฐบาลเป็นหลัก

บทบาทกลุ่มปากน้ำในฐานะเป็นโครงสร้างของกลุ่มทางการเมือง กลุ่มหนึ่งของพรรคประชากรไทย

ในพรรคประชากรไทยเองมีโครงสร้างของกลุ่มทางการเมืองอยู่หลายกลุ่มเช่นกัน เช่น กลุ่มหัวเก่า มีนายสมัคร สุนทรเวช เป็นแกนนำสำคัญ ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็น ส.ส. และกรรมการบริหารพรรคซึ่งร่วมกันก่อตั้งพรรคประชากรไทยมาตั้งแต่เริ่มต้น เช่น นายสุมิตร สุนทรเวช นายสนิท กุลเจริญ นายชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ นายห้างทอง ธรรมวิฒนะ เป็นต้น กลุ่มนี้ มีบทบาทสำคัญ คือ เป็นแกนนำของพรรคประชากรไทย แสดงบทบาททางการเมืองในลักษณะที่สนับสนุนตัวบุคคล คือ หัวหน้าพรรค ซึ่งมีผลกระทบทางบวกต่อพรรคเพื่อผลในการสนับสนุนหรือคำจูงใจอำนาจของหัวหน้าพรรคให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น หรือเพื่อสนับสนุนตัวบุคคลให้เป็นผู้นำเสียงข้างมากในรัฐบาลให้เป็นปีกแผ่นมี

เอกภาพ ระเบียบข้อบังคับการแตกแยกแย่งชิงอำนาจในภาวะที่พรรคหรือรัฐบาลขาดดุลยภาพทางอำนาจ (กรณีเข้าร่วมรัฐบาลผสม)

วัฒนา หรือกลุ่มปากน้ำ ในฐานะที่เป็นกลุ่มการเมืองกลุ่มหนึ่งได้แสดงบทบาททางการเมืองในลักษณะมีผลกระทบทางบวกต่อพรรคในกรณีที่ย้ายมาเข้าสังกัดพรรคประชากรไทย และ ลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้งในเขตปากน้ำ มีผลทำให้จำนวนเสียง ส.ส. มีจำนวนเพิ่มขึ้น ผลในเชิงบวกก็คือช่วยให้พรรคประชากรไทยมีจำนวน ส.ส. มากขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์ในการต่อรองทางการเมืองกับกลุ่มอื่น หรือ กับ พรรคแกนนำรัฐบาลหากเข้าร่วมเพื่อต่อรองในตำแหน่งสำคัญในคณะรัฐมนตรีตามระบบ โควต้า แต่หลังจากการยุบสภาของ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นายวัฒนา และกลุ่มปากน้ำได้แสดงบทบาทของการเป็นกลุ่มทางการเมืองกลุ่มหนึ่งในพรรคประชากรไทย ในเชิงลบ นั่นคือ หันไปสนับสนุน นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ แกนนำจัดตั้งรัฐบาลในครั้งนั้น ซึ่งขัดกับมติพรรคประชากรไทย โดยเฉพาะกลุ่มหัวเก่า ซึ่งสนับสนุน นายสมัคร ในการสนับสนุน พลเอกชวลิต เพื่อจัดตั้งรัฐบาลผลก็คือ นายชวน ได้เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนายวัฒนา และกลุ่มปากน้ำ ซึ่งยังคงดำรงสถานะอยู่ในพรรคประชากรไทยขณะที่นายสมัคร และกลุ่มหัวเก่า อยู่ร่วมกับฝ่ายค้าน

บทบาทของกลุ่มปากน้ำดังกล่าวนอกจากจะมีศูนย์อำนาจอยู่ที่นายวัฒนาแล้วยังมีการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มการเมืองอื่น ๆ ในลักษณะที่มีเป้าหมายเพื่อการต่อสู้ช่วงชิงผลประโยชน์และอำนาจทางการเมืองเป็นหลัก เช่น เพื่อสัดส่วนโควต้า ตำแหน่งรัฐมนตรี หรือ เพื่อดำรงสถานะกลุ่มพรรคพวกของตน เพื่อแสวงหาอำนาจในการปกป้องธุรกิจ หรือผลประโยชน์ของตนและพรรคพวก หรือ เพื่อร่วมพันธมิตรทางการเมืองกับกลุ่มการเมืองพรรคอื่น ในการสนับสนุนรัฐบาล

“หลังจากที่หลังที่หลบซ่อนตัวเลียแผลตัวเองอยู่ 5 วัน นายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทยก็ปรากฏตัวขึ้น พร้อมกับยืนยันว่า จะไม่สนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลและ นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี

อย่างแน่นอน ทำที่ของนายสมัครยังคงแข็งกร้าวเหมือนกับช่วงต้นที่มีการขี้อแย้งเพื่อจัดตั้งรัฐบาลระหว่างพรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติพัฒนาฝ่ายหนึ่งกับพรรคประชาธิปัตย์ อีกฝ่ายหนึ่ง ผลการขี้อแย้งดังกล่าวทำให้ ส.ส.พรรคประชากรไทย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปากน้ำ นำโดยนายวัฒนา อัศวเหม และ กลุ่ม ส.ส.นนทบุรี นำโดย นายฉลอง เรียวแรง แยกตัวไปสนับสนุน นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นนายกรัฐมนตรี ขณะที่ นายสมัคร สุนทรเวช ประกาศสนับสนุน พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณหัวหน้าพรรคชาติพัฒนา เป็นนายกรัฐมนตรี หลังการประลองกำลังระยะหนึ่งกลุ่มนายสมัคร สุนทรเวช พ่ายแพ้สามารถรวบรวมเสียง ส.ส. ได้เพียง 5 เสียง ขณะที่นายวัฒนา สามารถผนึกกำลังได้ 13 เสียง ซึ่งรวมถึงนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ เลขาธิการพรรคเลือดเนื้อเชื้อเกล้าแก่ของพรรคประชากรไทยด้วย ทำให้รัฐบาลผสม 7 พรรค ครึ่ง ของนายชวน หลีกภัย มีเสียงสนับสนุน 209 เสียง เกินกึ่งหนึ่งเพียง 12 เสียงขณะที่ฝ่ายค้าน 2 พรรคครึ่งมี 184 เสียง

กรรมการบริหารพรรคประชากรไทยที่เลือกตั้งวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2540

กรรมการบริหารสาย สมัคร สุนทรเวช 34 คน

กรรมการบริหารที่ไม่ได้เป็น ส.ส.

1. นายเกษม ทรัพย์เจริญ 2.นายก้อง คงหลักทรัพย์ 3.นายชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ
- 4.นายชาญ สิทธิสารการ 5.นายชาญชาย เหมวิชิตธรรม 6.นายธีระ เมธเศรษฐ์ 7.นายประเสริฐ ม่วงศิริ 8.นายพิศาล อัครสกุล 9.นายมงคล กิมสุนจันทร์ 10.นายมนตรี สุวรรณน้อย 11.นายขง อารีย์เจริญเลิศ 12.นายเย็นจิตต์ ระพีพัฒน์ 13.นายวสันต์ สิงห์มณี 14.นายวิเชียร อีสรานุวัฒน์ 15.นายวิจารณ์ ก้องสมุทร 16.นายวิจิตร อร่ามกุล 17.นายสราวดี ปฤชาบุตร 18.นายสนม เปียร์นนท์ 19.นายสุวัฒน์ วรรณศิริกุล 20.นายสุทธิพงษ์ ทัดพิทักษ์กุล 21.นายสมบูรณ์ เวชสุนทรเทพ 22.นายสนิท ศรีสำแดง 23.นายสิทธิชัย ชัญสุวรรณ 24.นายสุวัฒน์ นิงสานนท์ 25.นายสมบัติ เปี่ยมบริบูรณ์ 26.นายอภิชัย ตรังคินีนาถ 27.นายอุส่าห์ สระมาลา 28.นางกนลา จันทร์ปราบ

กรรมการบริหารที่เป็น ส.ส.

1. นายสมักร สุนทรเวช 2.นางลลิตา ฤกษ์สำราญ 3.นายสุมิตร สุนทรเวช 4.นาย
ห้องทอง ธรรมวัฒน์ 5.นายสนิท กุลเจริญ

กรรมการบริหารสาย วัฒนา อัสวเหม- ชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์ 23 คน

กรรมการบริหารที่ไม่ได้เป็น ส.ส.

1. นายชูศักดิ์ สิงห์สมบุญ 2.นายปาน พึ่งสุจริต 3.นายประทีป วัชรโชคเกษม 4.
นายพรชัย อรัญญกานนท์ 5.นายไพศาล อุกसारกุล 6.นายภัทรศักดิ์ โอสธานุเคราะห์ 7.นาย
ภูมิศักดิ์ เพิ่มพูลทรัพย์ 8.นายวิทยา กฤตลักษณ์กุล 9.นายสิน อนุราชภูร์ 10.นายบัณฑา
เพียรเจริญทรัพย์

กรรมการบริหารที่เป็น ส.ส.

1. นายวัฒนา อัสวเหม 2.นายสมพร อัสวเหม 3.นายพูลผล อัสวเหม 4.นายมัน
พัช โนนทัย 5.นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์ 6.นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ 7.พล.อ.อ.สมบุญ ระหงษ์ 8.นาย
ประกอบ สังข์โต 9.นายฉลอง เรี่ยวแรง 10.นายทนต์ศักดิ์ เล็กอุทัย 11.นายสำเร็จ อริยะ
ประสิทธิ์ 12.นายสุชาติ บรรดาศักดิ์ 13.นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิพงศ์

หมายเหตุ เสียงของทั้ง 2 ฝ่าย ประเมินจากการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหาร
พรรค เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2540¹

“พรรคประชากรไทยเป็นของใครกันแน่”

บทบาทของพรรคประชากรไทย กลายเป็นปัญหาสำหรับการสรรหา นายก-
รัฐมนตรีและกระทบกระเทือนต่อการฟอร์มคณะรัฐมนตรีภายใต้รัฐบาล “ชวน หลีกภัย”

---

¹หนังสือพิมพ์มติชน, ฉบับวันที่ 16 พฤศจิกายน 2540 หน้า 2.

เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคประชากรไทยจำนวน 18 คน แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งอันประกอบด้วยกลุ่มปากน้ำและกลุ่มนนทบุรี จำนวน 14 คน หันมาสนับสนุนนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี อีกฝ่ายหนึ่งนำโดย นายสมักร สุนทรเวช หัวหน้าพรรค สนับสนุนชั่วคราวความหวังใหม่พยายามผลักดัน พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีจากการขัดแย้งกันนี้ นายสมักร สุนทรเวช ถึงกับเปรียบเปรยสมาชิกพรรคเป็นเสมือน “งูเห่า” แล้วตัวเองเป็นชวานา²

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ “ปรากฏการณ์ความขัดแย้งของพรรคประชากรไทย มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง ในฐานะที่เป็นเครื่องแสดงภาพความเป็นจริงของพรรคการเมืองไทยอย่างหนึ่ง มีความเกี่ยวพัน หรือเป็นผลมาจากการบังคับใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับ “ปฏิรูปการเมือง” ในปัจจุบันอย่างหนึ่ง รวมทั้งเป็นเหตุการณ์ที่จะมีผลต่ออนาคตของคณะรัฐบาล ซึ่งมีพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำ อีกประการหนึ่ง

ในประการแรก คงพอเห็นได้ว่าพรรคประชากรไทย แม้ว่าจะเป็นพรรคการเมืองขนาดปานกลางค่อนข้างเล็กของไทย แต่ในสภาพความเป็นจริงทางการเมืองภายในแล้ว องค์ประกอบของสิ่งที่เรียกว่า “พรรค” กลับประกอบไปด้วย กลุ่มการเมืองเล็กๆอีกหลายกลุ่มย่อยอันได้แก่ กลุ่มของนายสมักร สุนทรเวช กลุ่มปากน้ำ กลุ่มนนทบุรี กลุ่มของคุณยิ่งพันธ์ มนะสิการ และกลุ่มของคุณชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์ อดีต ส.ส.อุตรดิตถ์ เป็นอาทิ

การที่พรรคการเมืองของไทยมีสภาพการณ์เช่นนี้ และในอันที่จริงคงไม่ได้เป็นเฉพาะพรรคประชากรไทยเพียงพรรคเดียว (ดังเช่น เราคงเห็นสภาพการดำรงอยู่ของกลุ่มการเมืองย่อยๆ หรือมุ้งต่างๆ ภายในของพรรคความหวังใหม่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติพัฒนาฯลฯ) น่าจะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นโครงสร้าง และแนวคิดเรื่องอำนาจการเมืองของไทยที่กระจุกกระจายไปอยู่ที่กลุ่มการเมืองย่อย หรือมุ้งต่างๆ มากกว่าที่จะเป็นอำนาจ

---

²หนังสือพิมพ์มติชน, ฉบับวันที่ 13 พฤศจิกายน 2540 หน้า 2.

รวมของพรรค และกระจายไปตามธรรมชาติ ตามพื้นที่ อาณาบริเวณ ท้องถิ่น และตามสภาพการณ์การรวมกลุ่มของผู้นำ

ในอันที่จริง รัฐ และสังคมสมัยใหม่ทั้งหลาย โดยหลักการแล้ว ควรมีพัฒนาการขององค์กร สถาบัน และกลไกทางสังคมขนาดกลาง เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย บริษัท สมาคมอาชีพชาติ ฯลฯ ในอันที่จะย่อยสลาย และหลอมผู้คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นนำ ให้มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่นได้ในระดับหนึ่ง พิจารณาในมุมกลับ การที่พรรคการเมืองของไทย มีอาการแตกสลายแบ่งออกเป็นกลุ่มก้อนขนาดเล็กย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของพัฒนาการขององค์กร และสถาบันกลาง(รวมทั้งมหาวิทยาลัย) ซึ่งส่งผลให้ผู้นำ รวมทั้งนักการเมืองของไทย คิดแต่เฉพาะการรวมกลุ่มในขนาดเล็กๆ ครอบๆ ตัวเอง มากกว่าจะคิดถึงการสร้างองค์กร หรือสถาบันขนาดใหญ่ มิพักกล่าวถึง รัฐ สังคม ประเทศ หรือชาติ ซึ่งเป็นแนวคิดนามธรรมขนาดใหญ่ คือเป็นองค์รวม ก็ย่อมอยู่ในอาการที่อ่อนแอ และไร้พลัง เนื่องด้วยผู้นำโดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นนำในระดับต่างๆ ล้วนคิดถึงสายสัมพันธ์ส่วนตัว และการรวมกลุ่มในขนาดเล็กๆ ที่อยู่เฉพาะรอบๆ และข้างๆ ตัวเอง ที่ไม่ไกลไปกว่าหน้าตา และจมูกของตนเองทั้งสิ้น

ในประการต่อมา สภาพการณ์ของการแตกกระจายย่อยออกเป็นกลุ่มๆ และเป็นมุ้งเล็กของพรรคการเมือง ซึ่งมีและเป็นไปโดยธรรมชาติ ได้ถูกกลบไว้ได้ในระดับหนึ่ง โดยกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ซึ่งยึดถือเรื่องของพรรคการเมือง และวินัยของพรรคการเมืองเป็นสำคัญ อย่างน้อยที่สุด พรรคก็สามารถมีกฎเหล็กขับไล่สมาชิกพรรคได้ ประธานรัฐสภาจะรับชื่อของ ส.ส.ที่สนับสนุนผู้ที่มาเป็นนายกรัฐมนตรีจากหัวหน้าพรรคเท่านั้น ฯลฯ

แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งมุ่งต้องการลดทอนอำนาจและอิทธิพลของ นายทุนพรรค รวมทั้งอำนาจของหัวหน้าพรรค ได้เปิดโอกาสให้ ส.ส. มีเอกสิทธิเป็นการเฉพาะของตนบางประการ ที่สำคัญได้แก่เอกสิทธิในการเสนอชื่อหรือสนับสนุนผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีโดยตนเอง สามารถยื่นเรื่องที่ตนถูกขับออกจากพรรคเพื่อที่จะสามารถย้ายพรรคได้ (โดยไม่หมดสภาพการเป็น ส.ส. ไปเสียก่อน)

อย่างไรก็ดี กฎหมายรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในเวลานี้ มีลักษณะเป็นไปตามบทเฉพาะกาล เสียมากกว่าจะเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญอย่างเต็มรูป อย่างเช่น จำนวนคณะรัฐมนตรีไม่ต้องลาออกจากการเป็น ส.ส. ฯลฯ

ดังนั้นการที่มีผู้กล่าววิจารณ์ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นผู้อาละระบบพรรคการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ทำลายระบบพรรคของพรรคประชากรไทยลงนั้น จึงควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ ว่าเป็นเรื่องของกฎหมายรัฐธรรมนูญใหม่ที่ยังปะปนกับกฎหมายรัฐธรรมนูญเก่าอยู่เป็นอันมาก

เพราะหากเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญใหม่อย่างแท้จริง จำนวนของรัฐมนตรี คงไม่ได้มีจำนวนมากมายอย่างที่เป็นอยู่ในเวลานี้ รวมทั้งการที่กลุ่มปากน้ำของพรรคประชากรไทย เมื่อมาเป็นรัฐมนตรีก็คงต้องลาออกจากการเป็น ส.ส. ซึ่งก็คงไม่มีปัญหาไปกระทบกระเทือนพรรคประชากรไทยของคุณสมักรว่าจะปฏิบัติต่อกลุ่มปากน้ำอย่างไร (รวมทั้งจะต้องมีการเลือกตั้ง ส.ส. ใหม่ในเขตนั้น ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญใหม่ฉบับบทเฉพาะกาลได้บัญญัติไว้ว่า ไม่ควรมีการเลือกตั้งซ่อมในเวลานี้จนกว่าจะมีการเลือกตั้งแบบใหม่ทั่วประเทศแล้ว) ที่กล่าวมาคงพอเห็นได้ว่า หากจะมีการวิจารณ์กฎหมายรัฐธรรมนูญก็ควรวิจารณ์บทเฉพาะกาล ซึ่งเป็นลูกผสมระหว่างของเก่ากับของใหม่ ยังไม่ใช่ฉบับใหม่โดยแท้

และไม่ว่าในส่วนของกฎหมายรัฐธรรมนูญจะเป็นอย่างไรก็ตาม เรื่องของพรรคประชากรไทย ซึ่งทางพรรคก็คงจะมีมติอย่างเป็นทางการไม่เข้าร่วมรัฐบาลกับพรรคประชาธิปัตย์เพียงเท่านี้ (โดยไม่จำเป็นต้องขับ ส.ส. ออกจากพรรค) ก็คงเป็นปัญหากับท่านรัฐมนตรีซึ่งยังคงเป็น ส.ส. อยู่ด้วยกัน ว่าท่านจะปฏิบัติตามมติของพรรคของท่านหรือไม่อย่างไร

การที่ท่านจะยังคงเป็นรัฐมนตรี และเป็น ส.ส. ในนามของพรรคประชากรไทยในเวลาเดียวกันกับที่ทางพรรคมีมติไม่เข้าร่วมรัฐบาล ก็คงเป็นปัญหาที่กระทบกับสิ่งที่

เรียกว่า มารยาทและธรรมเนียมปฏิบัติทางการเมืองอยู่มาก การลาออกจากการเป็น ส.ส. จึงน่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด มิควรค้นหุรงยึดเรื่องราวไปให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความ โดยครอบครองตำแหน่ง ส.ส. ของพรรคประชากรไทย พร้อมกับตำแหน่งรัฐมนตรีเอาไว้ ในขณะที่ทางพรรคมีมติอย่างเป็นทางการลงไปแล้ว³

บทบาทของกลุ่มปากน้ำ ในบทบาทของการสร้างและดำรงรักษาไว้ ซึ่งแบบอำนาจอุปถัมภ์ (patron-client)

ในบทบาทของการสร้างและดำรงไว้ซึ่งระบบอุปถัมภ์นั้น ได้จากการที่ กลุ่มปากน้ำใช้ระบบอุปถัมภ์ (ดังกล่าวในบทที่ 3) เป็นเครื่องมือในการแข่งขันต่อสู้ และค้ำจุนบัลลังก์อำนาจของตนภายในพรรคไว้

พร้อมทั้งได้ขยายฐานของเครือข่ายอุปถัมภ์จากภายในกลุ่มปากน้ำ ออกไปสู่ภายนอกกลุ่มโดยการชักจูงกลุ่มอื่นๆ เข้ามาร่วมเครือข่ายอุปถัมภ์ด้วย โดยมีการแลกเปลี่ยนในเชิงอุปถัมภ์ ดังพฤติกรรมของกลุ่มงูเห่า ที่ดึงเอา ส.ส.กลุ่มนนทบุรี มีนายฉลอง เรี่ยวแรง เป็นแกนสำคัญ กลุ่ม ส.ส.จากพิษณุโลก ได้แก่ นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิ์พงษ์ กลุ่ม ส.ส.จากจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์ และนายทศศักดิ์ เล็กอุทัย แม้แต่ดึงจากกลุ่มหัวเก่า ซึ่งเริ่มเล่นการเมืองร่วมกันกับนายสมัคร ตั้งแต่เริ่มแรกอย่าง นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ (ส.ส.พิษณุโลก) ยังถูกชักจูงถึงให้เข้าร่วมกับวัฒนาและกลุ่มปากน้ำ เพื่อที่จะเข้าต่อสู้กับกลุ่มหัวเก่าในพรรคประชากรไทย ในอันที่จะเข้าร่วมเป็น กลุ่มงูเห่า เพื่อสนับสนุนนายชวน หลีกภัย ให้มีคะแนนเสียงพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลได้ บทบาทของกลุ่มปากน้ำเองและการขยายเครือข่ายอุปถัมภ์ ร่วมกับกลุ่มอื่น เช่นนี้ นับเป็นวิธีการที่ใช้เป็นเครื่องมือในการแข่งขันต่อสู้ กับนายสมัคร และ กรรมการบริหารพรรคประชากรไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถช่วย ค้ำจุนบัลลังก์อำนาจของตน ได้อีกด้วย ด้วยการควบคุมฐานเสียงสนับสนุนขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อจะต่อรองผลประโยชน์ทางการเมืองและรักษาไว้เพื่อผล

³หนังสือพิมพ์มติชน, ฉบับวันที่ 21 พฤศจิกายน 2540

ประโยชน์ของกลุ่มคนและกลุ่มพรรคพวก นั่นคือ การต่อรองให้ได้ตำแหน่งทางการเมือง ในคณะรัฐมนตรีเพิ่มขึ้น และยังคงรักษาโควตาไว้ได้ด้วย

“.....การระบุนายสมักร สุนทรเวช ที่ว่า 12 ส.ส.ฝ่าฝืนวินัยพรรคก็จะมี ความหมายนัยเดียวกับว่า รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จงใจให้ ส.ส. ฝ่าฝืนวินัยพรรค จงใจ ทำลายระบบพรรคการเมืองกระนั้นหรือ

...ในขณะที่หากมีการฝ่าฝืนมติพรรค รัฐธรรมนูญฉบับ 2534 ก็บัญญัติให้พรรค ใช้เสียง 3 ใน 4 ลงมติขับไล่ออกจากพรรค และจะทำให้สิ้นสุดสมาชิกภาพ ส.ส. โดย ปรีชาย ดังเช่นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ต่างกันแต่เพียงว่า ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เปิดให้ ส.ส.ที่ถูกไล่ออกจากพรรคสามารถยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ โดยมิ ความเป็นไปได้ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยว่า การไล่ ส.ส.ของพรรคในกรณีการฝ่าฝืนมติ พรรคเรื่องการเลือกผู้ดำรงตำแหน่ง ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 156 สูงยิ่งเท่านั้นเอง

การเปิดช่องให้การเลือกนายฯเป็นของ ส.ส. แต่ละคนในรัฐธรรมนูญใหม่ก็ดี หรือการที่ 12 ส.ส. รู้ดีว่ารัฐธรรมนูญใหม่เปิดให้ยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย หากถูกขับออกจากพรรคก็คือนี่เองที่ทำให้ 12 ส.ส.ตัดสินใจแหกกฎประเพณีหรือที่เรียกว่า ฝ่าฝืนมติพรรค ไร้วินัย และทำลายระบบพรรคการเมือง

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว การกระทำของ 12 ส.ส. จึงย่อมถูกต้องและชอบธรรมโดยรัฐ ธรรมนูญใหม่ และไม่ชอบธรรมตามประเพณีการปฏิบัติในรัฐธรรมนูญเก่าในเรื่องพรรค การเมือง และแท้จริงแล้ว นี่คือการยืนอยู่บนความต่างของความคิดที่มีต่อระบบพรรคการ เมืองในรัฐธรรมนูญเก่าและใหม่ของ 2 ช่วง ระหว่าง 12ส.ส. และ นายสมักร ระหว่างพรรค คือ เสียงข้างมากของ ส.ส.ในพรรค กับพรรคคือ หัวหน้าพรรค

และสำหรับพรรคประชาธิปไตยก็เฉกเช่นเดียวกัน คือมองพรรคการเมืองในแบบ ใหม่ เลือกใช้วิธีการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งนายฯ โดยให้เป็นเรื่องของ ส.ส.แต่ละคน ลงชื่อ สนับสนุนเกินกึ่งหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ โดยการดึง 12 ส.ส.ประชากรไทย มาสนับสนุนได้

สำเร็จ พร้อมๆ กับการไม่แยแสวิธีการเลือกแบบเก่าที่ใช้พรรคเป็นผู้ตัดสินอย่างสิ้นเชิง คงคิดว่าพรรคประชาธิปไตยยึดมั่นในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญใหม่ก็ปาน

แต่ความเป็นจริงคือ พรรคประชาธิปไตย ยังคงเลือกที่ให้คณะรัฐมนตรีมีจำนวน 49 คน อันไม่ตรงกับข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญใหม่ ที่ต้องการให้มีรัฐมนตรี 35 คน และยังคงให้รัฐมนตรีมาจากวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีได้ และรัฐมนตรีไม่ต้องลาออกจาก ส.ส. อันไม่ตรงกับรัฐธรรมนูญใหม่ ฯลฯ

บทสรุปของกรณีการแตกแยกในพรรคประชากรไทย จึงไม่มีอะไรมากไปกว่า การทำตาม หลักกฎ การฉวยโอกาสทางการเมือง เพื่อผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ ไม่ว่าจะ เป็น 12 ส.ส. ประชากรไทย หรือกระทั่งพรรคประชาธิปไตย มีเพียงบุคคลอย่างนายสมัคร สุนทรเวช เท่านั้น ในการยืนยันจุดยืนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะเป็นจุดยืนที่อาจจะใช้ไม่ได้ในยุคสมัยนี้ก็ตาม หรือ ไม่เช่นนั้น ก็อาจเป็นเพียงยังไม่มีโอกาสที่จะฉวยก็เป็นได้⁴

จากความเห็น ของ สมคิด เลิศไพฑูรย์ มุ่งชี้ให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ ในเชิงระบบอุปถัมภ์ ของ ชาวนาผู้อุปถัมภ์งูเห่า คือตัวสมัครที่โอบอุ้มเอาวัฒนา และกลุ่มปากน้ำ เข้ามาอยู่ในพรรค แต่ท้ายสุด เป็นกบฏต่อนายสมัคร

แต่หากพัฒนาอ้างว่าทำเพื่อประเทศชาติ หรือกระเสาะไรก็ตาม หากพิจารณา ในแง่ ความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ ซึ่งมีความรู้สึกของความไว้วางใจ ความกตัญญู ผู้ใหญ่-ผู้น้อย เน้นความสัมพันธ์ส่วนตัว มิได้เป็นเรื่องของกฎ ระเบียบที่เป็นทางการแต่อย่างใด เมื่อความรู้สึกดังกล่าวมิได้สร้างความสัมพันธ์ในลักษณะผู้อุปถัมภ์ ที่อยู่เหนือกว่าผู้รับอุปถัมภ์ในแนวตั้ง จึงวิเคราะห์ได้ว่า ความสัมพันธ์แบบชาวนาและงูเห่าครั้งนี้ มีน่าจะเป็นชาวนากับงูเห่า เพราะชาวนาในนิทาน มิได้ต้องการบริหารทรัพยากร หรือการแลกเปลี่ยนอย่างอื่นจากงูเห่าแต่อย่างใด หากแต่เพียงมีใจเมตตาช่วยเหลือ

⁴หนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์, ฉบับลงวันที่ 21-27 พฤศจิกายน 2540 หน้า 20-

แต่โดยความเป็นจริงแล้ว การอุ้มชูหาอย่างวัฒนา เข้าสู่อ้อมกอดพรรคประชากรไทย สมักรก็หวังการตอบแทนจากวัฒนา ด้วยเช่นกัน ในอันได้จำนวน ส.ส. กลุ่มปากน้ำเข้ามาเพิ่มในจำนวน ส.ส.เดิม ซึ่งเหลือเพียงไม่กี่คน สมักรเองก็หวัง จะเอา จำนวน ส.ส.ที่เพิ่มขึ้น ไปต่อรองกับกลุ่มอื่น ในผลประโยชน์ทางการเมือง ไม่ว่าจะตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี หรืออาจจะเป็น ทุนสนับสนุนในการเลือกตั้งที่ผ่านมา ในฐานะ “กระเป๋าก” หรือผู้อุปถัมภ์ เงินทุนให้กับพรรค ดูเช่นนี้ ความสัมพันธ์ของ วัฒนา กับสมักร ต่างก็ได้รับการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมืองซึ่งกันและกัน ตามระบบอุปถัมภ์ น่าจะเป็นความสัมพันธ์แบบพรรคพวก หรือพวก ตามแนวคิด เรื่อง “พวก” ของอาจารย์วิทยา สุจริตธนา รักษา “พวก” ปราศจากการยึดมั่นในอุดมการณ์ เพราะ “พวก” (ความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนา กับสมักร) นั้นยึดอยู่กับผลประโยชน์ที่จะได้รับมากกว่าเกณฑ์ การได้เสียผลประโยชน์จะเป็นตัวกำหนดการ โยกย้ายและการเปลี่ยน “พวก”

สรุปความสัมพันธ์ของวัฒนา กับสมักร ในความเป็นภูหนานั้น แท้จริงแล้วเป็นความสัมพันธ์ในแบบอุปถัมภ์ลักษณะหนึ่งซึ่งความสัมพันธ์แบบ “พวก” ตามแนวคิดของอาจารย์วิทยาฯ สามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์เช่นนี้ได้ ดีกว่าการอธิบายหรือการโต้แย้งในวัฒนธรรม หรือประเพณีทางการเมือง ข้อโต้แย้ง หรือข้อวิจารณ์ความบกพร่องของตัวรัฐธรรมนูญ (ในมาตรา 156,202,159,317) ที่หลายฝ่ายให้ความเห็นทั้งในแง่ “การทำลายระบบพรรคการเมือง” หรือ “การวิจารณ์ความเป็นพรรคการเมืองของประชากรไทยที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความทันสมัยได้” เหล่านี้หากวิเคราะห์กันว่า แท้จริงแล้วความเป็นสถาบันพรรคการเมืองของไทยอยู่ที่ในเกณฑ์ดำ บทบาทของพรรคการเมืองจึงค่อยไปแต่กลุ่มการเมืองซึ่งอยู่ในพรรค กลับมีบทบาทมากกว่าพรรคแต่ หากบทบาทของกลุ่มการเมือง มิได้พัฒนาไปสู่การเป็นกลุ่มการเมือง กลุ่มฝักฝ่าย หรือกลุ่มผลประโยชน์ในลักษณะ กระตุ้นพัฒนาการของพรรคการเมืองได้มุ่งสู่ความเป็นสถาบัน แต่กลุ่มการเมือง โดยเฉพาะกลุ่มปากน้ำ มีบทบาทมุ่งเน้น แต่การต่อรองผลประโยชน์ทางการเมือง ให้กับกลุ่มของตนหรือพรรคพวก มากกว่าที่จะเป็นกลุ่มการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย (ดังได้กล่าวแล้วในข้างต้นบทนี้)

บทบาทกลุ่มปากน้ำ ที่มุ่งเน้นการทำหน้าที่ด้านอำนาจบริหารหรือในฝ่ายรัฐบาลเป็นหลัก

โดยอาศัยผลพวง จากบทบาทในการสร้างและดำรงไว้ซึ่งระบบอุปถัมภ์ เป็นปัจจัยในการทำหน้าที่ดังกล่าวเพื่อ ต่อรองและแสวงหาผลประโยชน์สำหรับกลุ่มหรือพรรคพวก กล่าวคือในกลุ่มงูเห่า นอกจากกลุ่มปากน้ำจะเป็นแกนนำสำหรับในกลุ่มเฉพาะนี้แล้ว กลุ่มปากน้ำยังจะมุ่งสร้างกลุ่มอุปถัมภ์ขนาดใหญ่ขึ้น (รวมกับกลุ่มนันทบุรี อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก) เพื่อผลในการจัดตั้งหรือได้เข้าร่วมเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลผสมแล้ว ยังมีความพยายามที่บรรจุแต่งตั้งสมาชิกในกลุ่มสังกัดคน เข้าร่วมในตำแหน่งสำคัญทางการเมืองนอกจากนี้ ยังเปิดช่องทางให้กลุ่มอุปถัมภ์อื่นนอกสังกัด เข้ามีส่วนร่วมในการจัดสรร ส่วนแบ่งอำนาจในฝ่ายรัฐบาล โดยใช้ระบบโควตาเพื่อเพิ่มฐานเสียงสนับสนุนให้ฝ่ายบริหารมีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยที่ผู้มีโอกาสเข้าดำรงตำแหน่งในฝ่ายอำนาจบริหารจากระบบโควตา จะต้องสามารถกุมฐานเสียงของสมาชิกกลุ่มให้ได้ตามจำนวนโควตาที่ตน ใช้สิทธิในการเข้าร่วมส่วนแบ่งอำนาจนั้นตลอดระยะเวลาที่ร่วมอยู่ในอำนาจด้วย ซึ่งวัฒนาและกลุ่มปากน้ำสามารถแสดงบทบาทการควบคุมฐานเสียงของสมาชิกกลุ่มไว้ได้เป็นอย่างดีและเหนียวแน่น จากบทบาทการขัดมติพรรคประชากรไทยของนายวัฒนา ในการยกมือสนับสนุนให้รัฐบาลชวนในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล

นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ (ส.ส.พิษณุโลก) “กลุ่มงูเห่า” กล่าวถึงการโหวตหลังการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลว่า จะไม่มีการงดออกเสียง จะต้องโหวตอย่างใดอย่างหนึ่ง หลังจากที่ได้ฟังการอภิปรายแล้ว อย่างไรก็ตามเสียงในการสนับสนุนรัฐบาลอาจจะมีถึง 14 เสียง ส่วนที่เพิ่มมาอีก 2 เสียงจะเป็นใครนั้นไม่สามารถระบุได้

นายฉลอง เรียวแรง (ส.ส.นันทบุรี) “กลุ่มงูเห่า” กล่าวว่า ส.ส.ในกลุ่มจะยกมือให้รัฐบาลร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่หักกับมติกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยไปเลย จะใช้วิธีงดออกเสียงหรือไม่เข้าประชุมเพื่อไม่ให้ขัดกับมติพรรคไม่ได้ เพราะจะทำให้ถูกมองว่ากลุ่มงูเห่าไม่มีจุดยืน

นายมัน พัทธโนทัย (ส.ส.สมุทรปราการ) “กลุ่มปากน้ำ” กล่าวว่า การลงมติหลังการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เมื่อกลุ่มงูเห่ามีมติยกมือสนับสนุนรัฐบาลแล้ว ชัดกับมติกรรมการบริหารพรรค จนเป็นเหตุให้มีการขับออกจากพรรคนั้น นายมันกล่าวว่า ตามข้อบังคับพรรคข้อที่ 36 ระบุว่า กิจกรรมใดๆของรัฐสภาถือเป็นหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภา ดังนั้น ส.ส.พรรคประชากรไทยที่มีทั้งหมด 17 คน เมื่อ 12 ถึง 14 คน มีมติสนับสนุนรัฐบาล ก็ถือว่าถูกต้องแล้ว

นายสมักร สุนทรเวช (ส.ส.กรุงเทพมหานคร) หัวหน้าพรรคประชากรไทย กล่าวว่า ในการลงคะแนนเสียงหลังการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลก็เช่นเดียวกัน ต้องใช้เสียงของกรรมการบริหารพรรค และหากกลุ่มงูเห่ายกมือสนับสนุนรัฐบาลอีก จะถือว่าขัดมติพรรคเป็นครั้งที่ 2 (ครั้งแรกขัดมติพรรคในการเข้าร่วมสนับสนุนนายชวน ตั้งรัฐบาล)⁵

บทบาททางการเมืองของกลุ่มปากน้ำ ที่มุ่งเน้นการทำหน้าที่ด้านอำนาจบริหาร ในฝ่ายรัฐบาลเป็นหลัก หากพิจารณาจากอุดมการณ์และเป้าหมายทางการเมืองจากบทที่แล้ว จะเห็นได้ว่า กลุ่มปากน้ำไม่เพียงแต่มุ่งเน้นต่อรองผลประโยชน์ทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เท่านั้น หากแต่ประวัติภูมิหลังวัฒนา และธุรกิจต่างๆ ของกลุ่มปากน้ำ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้อำนาจทางการเมืองและเครือข่ายในการปกป้องคุ้มครองให้ผลประโยชน์ต่างๆ เหล่านั้นดำรงอยู่ เพราะเมื่อหากวัฒนาและกลุ่มปากน้ำหมดอำนาจหรือบารมีทางการเมือง หรือสูญเสียคุณูปภาพในระบบอุปถัมภ์ย่อมจะเป็นจุดอ่อนให้ฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองหรือธุรกิจต่าง ๆ นำมาโจมตีกดดันหรือเข้าแทรกแซงโดยการใช้นโยบายของรัฐ เข้าดำเนินการอันเป็นผลเสียต่อธุรกิจหรือผลประโยชน์ อันมหาศาลได้ ฉะนั้นอย่างไรก็ดีแล้ว แต่ วัฒนาและกลุ่มปากน้ำจำต้องยืนหยัด มีเป้าหมายทางการเมืองในการดำรงสถานะของกลุ่มการเมืองที่มุ่งเน้นการทำหน้าที่ด้านอำนาจบริหารในฝ่ายรัฐบาลเป็นหลัก ด้วยเหตุผลดังกล่าว

⁵รัฐสภา, หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับลงวันที่ 12 มีนาคม 2541 หน้า 4.

ตำนานของ กลุ่มงูเห่า เผลงเช่นที่เกดกับพรรคประชากรไทย ย่อมมีโอกาศที่จะ
เกดขึ้นอีกอย่างแน่นอน

ทัฬหาวนากลันแค้นทำบันทึกล่าชื่อได้ “งูเห่า”!

25 กันยายน 2541

เรื่องขอให้พิจารณาพฤติกรรม ส.ส.ของพรรค

เรียน หัวหน้าพรรคประชากรไทย

ด้วยในตอนบ่ายวันศุกร์ที่ 25 กันยายน 2541 นี้ พวกเราผู้เป็นสมาชิกพรรค
ประชากรไทยตามรายชื่อและหมายเลขทะเบียนที่ได้ลงชื่อไว้ข้างท้ายหนังสือนี้ ได้รับ
ทราบถึงมติของคณะกรรมการเลือกตั้งแห่งชาติเห็นชอบและอนุมัติการจดทะเบียนเพิ่ม
เติมกรรมการบริหารของพรรคประชากรไทย ได้นัดหมายประชุมกันเป็นการด่วน โดย
เห็นว่าสมควรแก่เวลาที่เราจะทำหนังสือกล่าวโทษถึงพฤติกรรมของ ส.ส.ที่ยังมีการ
กล่าวอ้างว่าสังกัดพรรคประชากรไทยจำนวน 12 คน

1. นายยิ่งพันธุ์ มนะสิการ ส.ส.พิษณุโลก
2. นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิพงศ์ ส.ส.พิษณุโลก
3. นายวัฒนา อัสวเหม ส.ส.สมุทรปราการ
4. นายพุลผล อัสวเหม ส.ส.สมุทรปราการ
5. พล.อ.อ.สมบุญ ระหงษ์ ส.ส.สมุทรปราการ
6. นายสมพร อัสวเหม ส.ส.สมุทรปราการ
7. นายมัน พัทธโนทัย ส.ส.สมุทรปราการ
8. นายประกอบ สังขโต ส.ส.นนทบุรี
9. นายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์ ส.ส.นนทบุรี
10. นายฉลอง เรี่ยวแรง ส.ส.นนทบุรี
11. นายสุชาติ บรรดาศักดิ์ ส.ส.นนทบุรี
12. นายทนต์ศักดิ์ เล็กอุทัย ส.ส.อุตรดิตถ์

ดังต่อไปนี้

โดยในวาระที่ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศจะลาออกจากตำแหน่งในวันที่ 6 พฤศจิกายน 2540 และได้บอกกล่าวเรื่องที่จะลาออกก่อนหน้านั้นเป็นเวลาหลายวัน และได้มีการตกลงกันในระหว่างพรรคที่ร่วมเป็นรัฐบาลกันอยู่ว่าในการลาออกของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ครั้งนั้น คณะผู้ร่วมเป็นรัฐบาลจะยังคงร่วมงานทางการเมืองกันอยู่เหมือนเดิม เพียงแต่จะเปลี่ยนเป็นสนับสนุนให้ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีแทน

ในการนี้ ทางพรรคประชากรไทยก็ได้ตกลงกันโดย ส.ส.ทั้ง 18 คนของพรรคได้ลงนามเพื่อประกอบการสนับสนุน พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีให้หัวหน้าพรรคคือไว้

ปรากฏว่าเมื่อใกล้กำหนดวันที่ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ จะลาออกได้มีการวิ่งเต้นชักจูงให้พรรคการเมืองที่เคยร่วมรัฐบาลกันอยู่ ให้หันเหไปสนับสนุนพรรคฝ่ายค้านในขณะนั้น ให้เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาล แม้ในการร่วมประกาศเจตจำนงที่จะจัดตั้งรัฐบาลหัวหน้าพรรคประชากรไทยจะได้ร่วมประกาศที่จะจัดตั้งรัฐบาลกับฝ่ายที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว แต่ก็ได้มี ส.ส. จำนวนหนึ่งของพรรคประชากรไทยประกาศแยกตัวออกไปสนับสนุนทางฝ่ายค้าน (ขณะนั้น) ให้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นแทนชุดเก่า

เมื่อถึงเวลาที่ต้องแสดงเอกสารหลักฐานที่จะสนับสนุนบุคคลขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีโดยประธานสภาผู้แทนราษฎรนัดหมายให้เฉพาะหัวหน้าพรรคเป็นผู้นำรายชื่อของ ส.ส. ที่สนับสนุนไปมอบให้ประธานเพื่อนำขึ้นประกอบการกราบบังคมทูล หัวหน้าพรรคก็เป็นผู้นำรายชื่อทั้ง 18 ชื่อของพรรคประชากรไทยมอบให้ประธานสภา แต่ ส.ส. ทั้ง 12 คนดังกล่าว ก็ไปประกาศสนับสนุนทางฝ่ายอื่น และได้มีการนัดประชุมประกาศตัวสนับสนุน นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีโดยมีการประกาศกันเฉพาะในหมู่ ส.ส. จำนวนดังกล่าวที่บ้านนายวัฒนา อัสวเหม

เพื่อให้ได้มีการวินิจฉัยการดำเนินการเช่นที่ว่านี่กันอีกครั้งหนึ่ง พรรคประชากรไทยมีการเรียกประชุม ที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร ได้มีมติเป็นเสียงข้างมากกว่า พรรคประชากรไทยไม่เข้าร่วมเป็นรัฐบาลกับฝ่ายที่นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี

แต่ถึงแม้จะได้มีการประชุมลงมติกันอย่างเป็นทางการอีกครั้งหนึ่งเช่นนี้แล้ว ส.ส. ทั้ง 12 คนดังที่ได้เอ่ยนามไว้ข้างต้นก็ยังเข้าไปร่วมเป็นรัฐบาล โดยได้ประกาศสนับสนุนและเข้ารับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี ในรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นใหม่ คือ

นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ	เป็น	รมว.กระทรวงวิทยาศาสตร์
นายวัฒนา อัสวเหม	เป็น	รมช.มหาดไทย
พล.อ.อ.สมบุญ ระหงษ์	เป็น	รมว.สำนักนายก ฯ
นายประกอบ สังข์โต	เป็น	รมช.กระทรวงแรงงาน ฯ

ในเวลาต่อมาเมื่อมีการประชุมสภาและที่จะมีการลงมติกันในประเด็นสำคัญที่ไม่ใช่การพิจารณาทั่วไป คณะกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยได้มีมติอย่างน้อย 2 ครั้ง ไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาและมีมติไม่สนับสนุน แต่ ส.ส. ทั้ง 12 คน กลับไปลงมติสนับสนุนอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยซึ่งเป็นพรรคการเมืองร่วมอยู่กับทางซีกฝ่ายค้านซึ่งการกระทำเช่นที่ว่านี้ได้มีมติที่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญของพรรคประชากรไทย ที่ไม่เห็นด้วยจากการประชุมกรรมการบริหารเป็นหลักฐานที่พรรคและบันทึกของกรรมการบริหารเป็นหลักฐานที่พรรคและบันทึกการลงมติที่ ส.ส. 12 คนของพรรคประชากรไทยไปลงคะแนนให้กับทางฝ่ายรัฐบาลเป็นหลักฐานอยู่ในบันทึกการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรรวมทั้งการไปสนับสนุนการลงมติพระราชกำหนด 2 ครั้ง ซึ่งอยู่ในระยะเวลาที่พรรคไม่อาจเรียกประชุมกรรมการบริหารพรรค เพื่อมีมติของพรรคที่ไม่รับพระราชกำหนดนั้นได้

ยิ่งไปกว่านั้น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเกือบ 10 เดือน ส.ส. ทั้ง 12 คนดังกล่าวได้กล่าวชื่อไว้ในเบื้องต้นยังได้แสดงพฤติกรรมพฤติการณ์ด้วยการะพุดจาจี้แจง แสดงความเห็นในการสัมภาษณ์สื่อมวลชนทั้งในรายการวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนหนังสือพิมพ์

ต่อผู้ฟัง ผู้ชม และผู้อ่านในเชิงว่ากล่าว คุณหมื่น เขี้ยคหยาม และให้ร้ายป้ายสี พรรค ประชากรไทยและหัวหน้าพรรคประชากรไทยเป็นครั้งคราวตลอดมา ซึ่งการกระทำเช่นว่า นี้เป็นการผิดมารยาทและจรรยาบรรณของนักการเมืองซึ่งเป็นสมาชิกและเป็นสมาชิกสภา ผู้แทนสังกัดพรรคการเมืองเช่นพรรคประชากรไทย

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายวัฒนา อัสวเหม ได้พูดจาว่ากล่าวในเชิงคุณหมื่นเขี้ยคหยาม เช่นกล่าวหาว่าพรรคประชากรไทยไม่ใช่พรรคการเมือง แต่เป็นลัทธิและนายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคก็ไม่ใช่หัวหน้าพรรคแต่เป็นเจ้าลัทธิ พระประชากรไทย ไม่ช้าจะ สูญพันธุ์ รวมทั้งการพูดจาเยาะเย้ย ถากถางหัวหน้าพรรคประชากรไทยทั้งในสภาและ นอกสภาเมื่อหัวหน้าพรรคประชากรไทยต้องแสดงความเห็นพ้องเพื่อเป็นการตอบโต้และ ชี้แจงก็นำความไปฟ้องศาลเป็นคดีความที่กำลังดำเนินกันอยู่ในศาลขณะนี้

จากพฤติกรรมและพฤติกรรมที่ ส.ส.ทั้ง 12 คนดังได้กล่าวชื่อมาข้างต้นแล้ว ได้ แสดงต่อสาธารณชนและต่อพรรคประชากรไทยติดต่อกันเป็นเวลายาวนานนับถึงวันนี้ เกือบ 10 เดือน จนบัดนี้ได้มีคำวินิจฉัยรับรองการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค ประชากรไทย โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ ดังที่ได้ทราบกันแล้วพวกผมมีผู้มี นามและหมายเลขทะเบียนเป็นหลักฐานข้างท้ายหนังสือฉบับนี้ จึงขอส่งคำร้องเรียนและ กล่าวหา ผ่านมาทางหัวหน้าพรรคประชากรไทย และขอให้หัวหน้าพรรคได้โปรดนำเรื่อง นี้เข้าพิจารณาโทษของ ส.ส.ทั้ง 12 คนที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น โดยขอให้ลบชื่อออกจาก ทะเบียนสมาชิกพรรค เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างต่อไป ในการประชุมกรรมการบริหารพรรค ด้วย⁶

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

⁶ หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับลงวันที่ 20 ตุลาคม 2541 หน้า 2.